Η ΜΕΓΑΛΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟ

5. Ὑπάρχει «τρίτος δρόμος» μεταξὺ τῆς εὐρωπαϊκῆς σοσιαλδημοκρατίας καὶ τοῦ σοσιαλισμοῦ τῶν ἀνατολικῶν χωρῶν

Η ΓΝΩΜΗ ΤΟΥ ΑΡΧΗΓΟΥ ΤΟΥ ΚΚ ΙΤΑΛΙΑΣ

ΕΚΑΤΟΝΤΑΔΕΣ χιλιάδες ἄτομα, ἄκουσαν στὶς 17 Σεπτέμβρη, τὸν λόγο ποὺ ἐκφώνησε ὁ Ἐνρίκο Μπερλίνγκουερ τὴν τελευταία ἡμέρα τοῦ ἐθνικοῦ φεστιβάλ τῆς «Οὐνιτά», στὴ Τζένοβα. Ὁ λόγος αὐτὸς ποὺ ἀνεμένετο μὲ μεγάλο ἐνδιαφέρον, ἦλθε μετὰ ἀπὸ μιὰ ἔντονη ρητορικὴ διαμάχη μεταξὺ κομμουνιστῶν καὶ σοσιαλιστῶν, ἐνῶ ἡ ὑπόθεση Μόρο βρισκόταν στὴν πλήρη ἐξέλιξή της καὶ ἐνῶ τὸ ἰταλικὸ Κ.Κ. ἄρχιζε τὶς προπαρασκευαστικὲς ἐνέργειες γιὰ τὸ 15ο συνέδριό του.

Ὁ λόγος τοῦ Μπερλίνγκουερ, δέν ἔφερε νέα στοιχεῖα, ἀλλὰ παρουσίασε ἀνάγλυφα τὶς θέσεις, τοὺς στόχους καὶ τὶς ἀνησυχίες τοῦ πρώτου Κομμουνιστικοῦ Κόμματος τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης. Ὁ γενικὸς γραμματέας τοῦ ἰταλικοῦ Κ.Κ., ἀπόφυγε νὰ ρίξει «λάδι στὴ φωτιά» καθησυχάζοντας ὅμως τοὺς ὁπαδούς του καὶ ὑπογραμμίζοντας τὸν πατριωτισμὸ τοῦ κόμματος. Ἔτσι, δημιουργήθηκε ἕνα μῖγμα σύνεσης καὶ αὐστηρότητας, σὲ καθαρὰ μπερλινγκουεριανὸ στύλ, στὰ ποὺ συμφιλιώνει τὶς ἀντιθέσεις, καθορίζοντας τὸ ἰταλικὸ Κ.Κ. σὰν «συντηρητικὸ» μὰ καὶ ἐπαναστατικὸ ταυτόχρονα.

Οἱ Ἰταλοὶ κομμουνιστὲς πιστεύουν ὅτι γιὰ τίποτε δὲν μποροῦν νὰ τοὺς κατηγορήσουν σχετικὰ μὲ τὴ δημοκρατία. Ἔτσι, ἀπορρίπτουν τὰ «ἰδεολογικὰ τελεσίγραφα» καὶ καταδικάζουν μιὰ «ἔξοχη ἀλλὰ συγκεχυμένη ἐπίθεση φύσεως» ἡ ὁποία δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ ἀποδυναμώσει τὴν Ἀριστερὰ καὶ «νὰ ὠθήσει πρὸς τὰ δεξιὰ τὴν ἰταλικὴ κατάσταση». Πρόκειται γιὰ μιὰ ξεκάθαρη ἀναφορὰ στοὺς σοσιαλιστές, καθὼς καὶ γιὰ μιὰν ἀπάντηση σὲ ὅλους ἐκείνους ποὺ ἐπιδιώκουν νὰ ἀναγκάσουν τὸ ἰταλικὸ Κ.Κ. νὰ αὐτοεξουδετερωθεῖ εἴτε «κάνοντάς το νὰ πάψει νὰ εἶναι ἕνα ταξικὸ κόμμα, διεθνιστικὸ καὶ ἐπαναστατικό», εἴτε ὁδηγώντας το «σὲ μιὰ δογματικὴ καὶ σεκταριστικὴ θέση».

Ὁ Μπερλίνγκουερ εἶναι σίγουρος ὅτι ὑπάρχει κάποιος «τρίτος δρόμος» μεταξὺ τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς Βόρειας Εὐρώπης καὶ τοῦ σοσιαλισμοῦ ποὺ ἐφαρμόζεται στὶς Ἀνατολικὲς χώρες. Ἕνας «αὐθεντικός, νέος δρόμος» ὁ ὁποῖος θὰ διασφαλίσει τὸ σοσιαλισμὸ σὲ ἕνα κλίμα «πλουραλισμοῦ, δημοκρατίας καὶ αὐτονομίας». Γι' αὐτὴ τὴ μελλοντικὴ κοινωνία, γιὰ τὴν ὁποία ὁ Μπερλίνγκουερ ἀπόφυγε νὰ μιλήσει λεπτομερειακά, ξέρουμε κυρίως ὅτι θὰ κάνει νὰ συνυπάρχουν μέσα της «ὁ δημόσιος τομέας, ὁ συντεταγμένος τομέας καὶ τομεῖς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας στὴν οἰκονομία».

Οἱ κομμουνιστὲς εἶναι ἱκανοποιημένοι γιὰ τὴ συμμετοχή τους στὴν ἐξουσία, ἐδῶ καὶ δύο χρόνια. Ὅμως δὲν ἐπιθυμοῦν νὰ μείνουν στὸ σημεῖο αὐτό. Ἡ εἰσδοχή τους στὴν κυβέρνηση παραμένει ὁ μεσοπρόθεσμος στόχος τους: «Πρόκειται γιὰ πρόβλημα, τὸ ὁποῖο δὲν θὰ μπορεῖ νὰ παρακάμπτεται γιὰ μεγάλο χρονικὸ διάστημα ἀκόμα», δήλωσε ὁ Μπερλίνγκουερ.

Στὴν ὑπόθεση Μόρο, ὁ Μπερλίνγκουερ, βλέπει κάτι περισσότερο ἀπὸ μιὰ τρομοκρατικὴ πράξη: βλέπει ἕνα «εἶδος πραξικοπήματικῆς προσπάθειας». Ἔτσι ἀναφέρθηκε, σχεδὸν λέξη πρὸς λέξη, στὸ σχόλιο ποὺ ἔκανε ἡ ἐφημερίδα τῆς ἐξτρεμιστικῆς Ἀριστερᾶς «Ἴλ Μανιφέστο», σὲ παράρτημά της, μερικὲς ὧρες μετὰ τὴν ἀπαγωγὴ τοῦ προέδρου τοῦ ἰταλικοῦ Χριστιανοδημοκρατικοῦ Κόμματος. Πάντως, ὁ Μπερλίνγκουερ ἀπόφυγε νὰ ἐπιμείνει ἰδιαίτερα στὴ θέση τῆς συνωμοσίας. Ὁ εἰσαγγελέας δὲν κάλεσε, μήπως τοὺς «πολιτικοὺς ἄνδρες ποὺ γνωρίζουν κάτι» νὰ πάνε νὰ καταθέσουν, ἀπαυδισμένος ἀπὸ τὴν ἀνάπτυξη παρόμοιων θέσεων; Ὁ ἴδιος ὁ Τύπος ἀποφεύγει νὰ παρεμβάλει ἐμπόδια στὴν ἀνάκρισή μὲ τὴ δημοσίευση διαφόρων, συχνὰ ψεύτικων, εἰδήσεων, οἱ ὁποῖες μποροῦν νὰ μᾶς ἀναγκάσουν νὰ ἀναρωτηθοῦμε ποιός — ἀπὸ τὴν ἀστυνομία ἢ τὸ δικαστικὸ σῶμα — ἔχει τὴν φαεινὴ ἰδέα νὰ τὶς ἀφήνει νὰ διαρρέουν.

Ὁ ἱστορικὸς Λέο Βαλιάνι σχολιάζει, ἀπὸ τὶς στῆλες τῆς «Κορριέρε Ντέλλα Σέρα», τὸ πνεῦμα τοῦ λόγου τοῦ Μπερλίνγκουερ στὴ Τζένοβα.

Οἱ Ἰταλοὶ κομμουνιστὲς δήλωσε ὁ Μπερλίνγκουερ, δὲν θὰ ἀρνηθοῦν τὸν ἀγῶνα τους γιὰ τὸν σοσιαλισμό, τὸν διεθνισμὸ ποὺ τὸν ἐμψυχώνει, τοὺς δεσμοὺς ποὺ τοὺς συνδέουν μὲ τὴ σοβιετικὴ ἐπανάσταση τοῦ 1917. Αὐτὸ εἶναι ἀναμφίβολα, δικαίωμά τους. Ἕνα μέρος τῆς Γαλλίας ἔζησε, μέχρι τὸ τέλος τῆς Τρίτης Δημοκρατίας μὲ τὴ λατρεία τῶν γιακωβίνων καὶ παρ' ὅλη τὴν τρομοκρατία ποὺ ἐκεῖνοι εἶχαν ἐπιβάλει, ἰδιαίτερα ὁ Ροβεσπιέρος, οἱ Ἰταλοὶ κομμουνιστὲς εἶναι ἐλεύθεροι νὰ τιμοῦν τὸν Λένιν πού, σὰν ἱστορικὴ προσωπικότητα, ὑπῆρξε μεγαλύτερος καὶ ἀπὸ τὸν Ροβεσπιέρο.

Δέν μπορεῖ νὰ ἀρνηθεῖ κανεὶς ὅτι ὑπάρχει μία βασικὴ διαφορὰ μεταξὺ τῆς δικτατορικῆς μορφῆς ποὺ ὁ Λένιν ἔδωσε στὸν ἀγῶνα γιὰ τὸν σοσιαλισμό, ὄχι μόνο στὸ

Ο ΜΠΕΡΛΙΓΚΟΥΕΡ

ἐσωτερικὸ τῆς Ρωσίας, χώρας μὲ αὐτοκρατορικὲς παραδόσεις, ἀλλὰ καὶ σὲ διεθνῆ κλίμακα, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὶς δημοκρατικὲς χῶρες τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, καὶ τοῦ δημοκρατικοῦ χαρακτήρα ποὺ ὁ Μπερλίνγκουερ προσπαθεῖ νὰ δώσει στὸν ἀγῶνα του. Παρ' ὅλο ὅτι ἡ φασιστικὴ περίοδος ἦταν ἤδη ὁρατή, μετὰ τὰ γεγονότα τοῦ Μεγάρου Ἀκούρσιο στὴν Μπολόνια, ὁ Λένιν καὶ οἱ σύντροφοι οἱ ἀπεσταλμένοι του εἶχαν δηλώσει ὅτι ἡ ἐκδίωξη τῶν σοσιαλδημοκρατῶν ἀπὸ τὸ παλιὸ ἰταλικὸ Σοσιαλιστικὸ Κόμμα ἦταν ὑποχρεωτικὴ ἂν τὸ τελευταῖο θὰ ἤθελε νὰ πάρει μέρος στὴν Τρίτη Διεθνή. Ἡ διάσπαση μεταξὺ σοσιαλιστῶν καὶ κομμουνιστῶν χρονολογεῖται ἀπὸ τότε. Δὲν ἐπρόκειτο μόνο γιὰ ἕνα ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ σφάλματα σεκταρισμοῦ ποὺ ὁ ἴδιος ὁ Μπερλίνγκουερ παραδέχεται ὅτι ἔγιναν στοὺς κόλπους τοῦ διεθνοῦς κομμουνιστικοῦ κινήματος, ἀλλὰ γιὰ τὴν ἀντίληψη ποὺ ὁ Λένιν εἶχε γιὰ τὸ ἐπαναστατικὸ κόμμα καὶ γιὰ τὸ δρόμο ποὺ ὁδηγεῖ στὸ σοσιαλισμό, ποὺ κατὰ τὴν κρίση του ἦταν δυνατὸς μόνο μέσα ἀπὸ τὴν δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, ἀσκημένη ἀπὸ τὸ κόμμα αὐτό. Γιὰ τὸν Λένιν, ἕνας σοσιαλιστὴς ποὺ ἀρνιόταν αὐτὴ τὴν ἄποψη ἦταν ἀν τίπαλος ποὺ ἔπρεπε νὰ καταπολεμηθεῖ μὲ ὅλα τὰ ὅπλα, ἀκόμη βρεθοῦν καὶ τὰ σημεῖα γιὰ μία καὶ ἄν, προσωρινά, μποροῦσαν νὰ συμφωνία τακτικῆς σὲ ἐπίπεδο κοινῆς δράσης κατὰ τοῦ καπιταλισμοῦ καὶ τῆς ἀντίδρασης.

Μπορεῖ νὰ ὑποστηρίξει κανείς, καὶ τὸ πιστεύουμε καὶ μεῖς, ὅτι ὅλα αὐτὰ ἀνήκουν στὸ παρελθὸν καὶ ἐπομένως μποροῦν νὰ ἀποτελέσουν μέρος ἱστοριογραφικῶν συζητήσεων, ποὺ δὲν θὰ πρέπει νὰ ἐμποδίζουν τὴ λύση περισσότερο ἐπιτακτικῶν προβλημάτων τῆς ἰταλικῆς πολιτικῆς ζωῆς. Καθὼς αὐτὴ ἡ τελευταία βρίσκεται σὲ κίνδυνο ἀπὸ τὴν οἰκονομικὴ κρίση καὶ τὴν τρομοκρατία, χρειάζεται ἐθνικὴ ἑνότητα καὶ ὄχι ἀναδρομικὲς διαμάχες πάνω στὸ ποιὸς εἶχε δίκιο ἢ ἄδικο τὸ 1921 καὶ ἀκόμη νωρίτερα.

Δυστυχῶς, στὸ λόγο τοῦ Μπερλίνγκουερ ὑπάρχει μιὰ ἀντίφαση πιὸ σοβαρὴ καὶ ἐπίκαιρη, ποὺ κηλιδώνει τὴν ἀρχὴ ὅλου τοῦ κειμένου του. Ἀπὸ τὴν ἄρνησι νὰ ἔγκαταλείψει τὶς ἀξίες τῆς ἐπανάστασης τοῦ Ὀκτώβρη τοῦ 1917 ὁ γενικὸς γραμματέας τοῦ Ἰταλικοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος, φθάνει στὸ συμπέρασμα τῆς ἄρνησης τῆς διακοπῆς τῶν σχέσεων, καὶ τῆς ἀλληλεγγύης μὲ τὸ σημερινὸ σοβιετικὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα, πού, ὅπως τώρα πιὰ ξέρει, κυβερνάει τὴν ΕΣΣΔ μὲ μεθόδους ἀπολυταρχικῆς ἀστυνομικῆς δικτατορίας καί, πράγμα ἀκόμη πιὸ σοβαρό, προσπαθεῖ νὰ ἐπεκτείνει τὴν κυριαρχία του σέ ἄλλες χῶρες ὅλων τῶν ἠπείρων, ὅπως ἤδη ἔκανε στὴν Ἀνατολικὴ Εὐρώπη — στὴν Τσεχοσλοβακία, δύο φορές, τὸ 48 καὶ τὸ 68. Ἔχουμε τὴ γνώμη ὅτι ὁ Λένιν ἤθελε ἀκριβῶς αὐτό. Εἶναι σίγουρο ὅτι ὁ Στάλιν ὁδήγησε στὸ θάνατο σχεδὸν ὅλη τὴν παλιὰ λενινιστικὴ φρουρά, τὴν ρωσικὴ καὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν, γιὰ νὰ μπορέσει νὰ ἐπιβάλει τὸ ὁλοκληρωτικὸ καθεστὼς ποὺ μέχρι καὶ σήμερα ἰσχύει στὴ Σοβιετικὴ Ἕνωση. Πῶς τὰ καταφέρνει ὁ Μπερλίνγκουερ, νὰ προστατεύσει μέχρι τὸ τέλος Ἰταλία ποὺ στὸν τομέα τῆς στρατῆ δημοκρατία στὴν Ἰταλία, στὴν τιωτικῆς ἀσφάλειας καὶ τῆς οἰκονομικῆς προόδου της ἀποτελεῖ μέρος τῆς Ἀτλαντικῆς Συμμαχίας χωρὶς νὰ ἀπομακρυνθεῖ ἀπὸ τὸ Σοβιετικὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα ποὺ εἶναι ὁ κύριος ἀντίπαλος αὐτῆς τῆς συμμαχίας τῶν φιλελεύθερων ἀρχῶν της καὶ τῆς συγκεκριμένης μορφῆς της;

Ἀλλὰ καὶ ἡ διαφοροποίηση ποὺ ἔκανε ὁ Μπερλίνγκουερ μεταξὺ τοῦ κόμματός του καὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν σοσιαλδημοκρατιῶν δὲν εἶναι ἐνθαρρυντική. Εἶναι ἀκριβὲς ὅτι στὴν ἱστορία τους οἱ σοσιαλδημοκρατίες ἔκαναν σοβαρώτατα σφάλματα. Ποιὸ κόμμα, δὲν ἔκανε; Ἀλλὰ ἂν κατηγορήσει κανεὶς τὶς σοσιαλδημοκρατίες, δηλαδὴ ὅλο τὸ δυτικὸ εὐρωπαϊκὸ κίνημα, γιατὶ θέλουν νὰ διορθώσουν τὶς ἀδικίες τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος, χωρὶς νὰ τὸ καταργήσουν ἀναλαμβάνει ἕνα καθῆκον ποὺ (σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο, βέβαια, ὁ Λένιν ἤξερε νὰ χτυπάει διάνα) δὲν μπορεῖ νὰ τὸ φέρει σὲ πέρας μὲ τὶς μεθόδους τῆς πολιτικῆς κοινοβουλευτικῆς δημοκρατίας. Μιὰ χώρα μπορεῖ νὰ περάσει ἀπὸ ἕνα κοινωνικὸ σύστημα σὲ ἕνα ἄλλο μετὰ ἀπὸ μακρόχρονη σταδιακὴ ἐξέλιξη, μὲ συνεχεῖς διορθώσεις, ὅπως ἔγινε στὴν Ἀγγλία, μὲ τὸ πέρασμα ἀπὸ τὸν φεουδαλισμὸ στὸν καπιταλισμό, ποὺ διάρκεσε πολλοὺς αἰῶνες. Ὅταν ἀποσκοπεῖ κανεὶς σὲ σφαιρικὴ κατάργηση τοῦ ὑπάρχοντος συστήματος, ἡ δικτατορία γίνεται ἀναπόφευκτη: Ἀκόμη καὶ ἡ ἀγγλικὴ ἐπανάσταση τοῦ 17ου αἰώνα ἀποτελεῖ ἀπόδειξη.

Καταλαβαίνουμε ὅτι ὁ Μπερλίνγκουερ ὑφίσταται τὸ βάρος τῆς παράδοσης τοῦ κόμματός του. Γράφοντας γιὰ τὸ γαλλικὸ 1848 ὁ Μάρξ σημείωνε, ὅμως, ὅτι μὲ τὸ νὰ ὑπόκειται τὴν ἐπιρροὴ τῆς παράδοσης τῆς μεγάλης ἐπανάστασης τοῦ 1789 ἐπιτάχυνε τὴν ἥττα του. Μὲ ὅλο τὸν πλοῦτο τῶν νέων στοιχείων ποὺ συγκλίνουν γιὰ νὰ κάνουν μιὰ οὐσιαστικὴ δημοκρατικὴ δύναμη τὸ ἰταλικὸ κομμουνιστικὸ κόμμα, θάπρεπε νὰ βλέπουμε τὸ σήμερα καὶ ὄχι τὸ χθές, τὴ Δύση καὶ ὄχι ὅ,τι πιὸ ἀναχρονιστικὸ ὑπάρχει στὴν Ἀνατολή.

Πρὸς τὸν ψευτοεπαναστατικὸ ὁλοκληρωτισμὸ ἔχουν στραμμένα τὰ μάτια οἱ Ἐρυθρὲς Ταξιαρχίες καὶ οἱ συμπαθοῦντες. Ἡ στάση ποὺ κράτησε ὁ Μπερλίνγκουερ ἀπέναντι στὶς Ταξιαρχίες, στάση ποὺ συμπίπτει μὲ κείνη τῶν χριστιανοδημοκρατῶν, εἶναι σωστή. Αὐτὸς εἶναι ὁ δρόμος στὸν ὁποῖο πρέπει ἀποφασιστικὰ νὰ συνεχίσουμε. Τὴν ἴδια σταθερότητα ποὺ υἱοθέτησαν μπροστὰ σὲ ὅλες τὶς διασπαστικὲς τάσεις καί, κυρίως, σχετικὰ μὲ τὴν ἄσκηση τῆς πολιτικῆς τῆς ἐξυγίανσης.

ΑΥΡΙΟ: ΟΜΙΛΕΙ Ο ΓΑΛΛΟΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΗΣ ΦΡ. ΜΙΤΤΕΡΑΝ.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

"Οταν τὸ παιδί σας λέει: "βαριέμαι,, κεντρίστε τὴν φαντασία τ[illegible]

ΕΝΑ ΣΥΝΗΘΙΣΜΕΝΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝ[illegible]

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ. «Βαριέμαι, βαριέμαι, βαριέμαι», ἡ λέξη αὐτὴ ἔχει καταντήσει «καραμέλα» στὸ στόμα τῶν σημερινῶν παιδιῶν. Τίποτα δὲν τὰ εὐχαριστεῖ. Τὰ πάντα τοὺς φαίνονται βαρετά. Τὸ σχολεῖο, βέβαια, εἶναι βαρετό. Τὸ νὰ μείνουν στὸ σπίτι τὰ κυριακάτικα πρωϊνά, ὅταν τὸ σχολεῖο εἶναι κλειστό, εἶναι βαρετό. Τὸ διάβασμα ἑνὸς ἐξωσχολικοῦ βιβλίου προκαλεῖ ἀνία. Τὸ ἴδιο καὶ τὸ γράψιμο ἑνὸς γράμματος στὴ γιαγιὰ ποὺ μένει σ' ἄλλη πόλη. Ὁ κατάλογος τοῦ «βαριέμαι» δὲν τελειώνει ποτέ.

Τὸ μόνο ποὺ τὰ σημερινὰ παιδιὰ δὲν βαριοῦνται, εἶναι νὰ παρακολουθοῦν τὰ προγράμματα τῆς τηλεόρασης. Πράγματι, ἡ τηλεόραση ἀντικατέστησε στὶς μέρες μας τὴν φαντασία τῶν παιδιῶν, ποὺ πρὶν τὴν παντοδυναμία τῆς συσκευῆς, κινητοποιοῦταν γιὰ νὰ βγάλει ἀπὸ τὴν ἀνία τους. Σήμερα, ὅμως, θρεμμένα μὲ τὴν κατασκευασμένη διέξοδο ποὺ τοὺς προσφέρει ἡ τηλεόραση τὰ παιδιὰ νοιώθουν μετέωρα, ἂν ἡ συσκευὴ χαλάσει ἢ ἂν οἱ γονεῖς τους δὲν τὰ ἀφήνουν νὰ παρακολουθοῦν ἀνεξέλεγκτα ὅλα τὰ προγράμματά της.

Δὲν χωρεῖ ἀμφιβολία ὅτι, ὅταν ἕνα παιδὶ βαριέται διαρκῶς, δὲν βάζει τὴν φαντασία του νὰ δουλέψει. Τὰ σημερινὰ παιδιὰ σπάνια στρέφονται πρὸς τὴν φαντασία τους, γιὰ νὰ βροῦν μιὰ διέξοδο στὴν ἀνία. Καί ὅμως θὰ μποροῦσαν νὰ περάσουν ὁλόκληρες ὧρες εὐχάριστα, ἂν κινητοποιοῦσαν τὴν ἐνέργεια τὰ τους καὶ ἔβαζαν σὲ λει[illegible] γία τὸ μυαλό τους. Τὰ ἐ[illegible] παιγνίδια, ποὺ στοιβάζονται [illegible] σωροὺς στὸ ὑπνοδωμάτιό [illegible] καταντοῦν καὶ αὐτὰ μετὰ ἀπ[illegible] γο χρονικὸ διάστημα, ἀνι[illegible] Πολὺ συχνά, ζητοῦν ἀπὸ [illegible] γονεῖς τους νὰ τοὺς ἀγοράσ[illegible] καινούργια, πιστεύοντας ὅτι [illegible] θὰ ξεφύγουν ἔστω καὶ γιὰ [illegible] ἀπὸ τὴ βαρεμάρα ποὺ τὰ [illegible] εύει.

Ἀλλά, ἀκόμα κι' ἂν οἱ [illegible] νεῖς ὑποχωρήσουν στὰ καπρ[illegible] τῶν παιδιῶν τους καὶ ἀγο[illegible] ουν ἕνα ἀκόμα παιχνίδι [illegible] συλλογή τους, ἡ ἀνία τῶν [illegible] διῶν ἐξακολουθεῖ νὰ μένει.

Καί, ὅμως, ἡ μόνη [illegible] καὶ ἀντίδοτο στὴν ἀνία τῶν [illegible] διῶν εἶναι ἡ κινητοποίη[illegible] φαντασίας τους. Πολλὰ [illegible] ἰδίως ἄκλήρες ἱστορίες, πε[illegible] τες ἔτσι ἀτέλειωτες ὧρες [illegible] τασκευάζουν μὲ χαρτὶ κα[illegible] κοντιὰ τῆς κόκα — κόλα [illegible] φορα διασκεδαστικὰ πα[illegible] Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ὄχι μόν[illegible] ταπολεμοῦν τὴν ἀνία τους [illegible] λὰ διοχετεύουν τὴν ἐνεργ[illegible] τητά τους καὶ τὴν δημι[illegible] τους σὲ μιὰ δική τους κατα[illegible] Φτιάχνουν μόνα τους τὰ [illegible] δια τους, βάζοντας τὴ φαν[illegible] τους νὰ δουλέψει.

Ἂν λοιπὸν, τὸ παιδί σας [illegible] ριέται τὰ πάντα, θορυβῆστε [illegible] ξεφύγει ἀπὸ τὴν ἀνία του [illegible] νοντᾶς του νὰ καταλάβει [illegible] νο ἡ φαντασία του θὰ ἱκανο[illegible] σει τὶς ἐσωτερικές του ἀνά[illegible]

Οἱ Ἀμερικανίδες σύζυγοι διασήμων πολιτικῶν πίνουν ἢ βρίζουν καί... χωρίζουν

ΟΥΑΣΙΓΚΤΩΝ. Αἱ σύζυγοι τῶν Ἀμερικανῶν πολιτικῶν ἐβαρύνθησαν νὰ προσφέρουν ἀνιδιοτελῶς καὶ ἀδιαμαρτυρήτως τὰς ὑπηρεσίας των εἰς τοὺς ψηφοφόρους τῶν συζύγων των ἢ κατὰ τὰς προεκλογικάς των ἐκστρατείας. Γίνονται ἀτομικίστριαι, συχνὰ δέ, ἡ πικρία των τὰς ὁδηγεῖ εἰς τὸ διαζύγιον. Πολλαί, μάλιστα, δὲν διστάζουν εἰς τὰς αἰθούσας τῶν δικαστηρίων ὅπου συζητεῖται τὸ διαζύγιόν των, νὰ δυσφημοῦν τοὺς συζύγους των, οἱ ὁποῖοι, οὕτω βλέπουν νὰ κινδυνεύῃ ἡ πολιτική των σταδιοδρομία! Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖναι αἱ ὁποῖαι δὲν ζητοῦν διαζύγιον, ὁμιλοῦν μὲ καταπληκτικὴν ὠμότητα διὰ τὰ συζυγικά των προβλήματα, ἐνῶ ἄλλοτε θὰ ὑπέφεραν ἐν σιωπῇ.

Ἰδοὺ μερικὰ χαρακτηριστικὰ δείγματα τῶν νέων τάσεων;

"Οταν ὁ Δημοκρατικὸς γερουσιαστὴς Χέρμαν Τάλματζ ὑπέβαλεν αἴτησιν διαζυγίου, ἡ σύζυγός του ἀπελάυψεν ὅλας τὰς δημοσίας καὶ ἰδιωτικὰς ἀτασθαλίας του, αἱ ὁποῖαι εἶχον περιέλθει εἰς τὴν ἀντίληψίν της κατὰ τὸν 35ετῆ ἔγγαμον βίον των, μὲ ἀποτέλεσμα αἱ οἰκονομικαὶ ὑποθέσεις τοῦ Τάλματζ νὰ ἔχουν τεθῆ ὑπὸ τὸ μικροσκόπιον τῆς Ἐπιτροπῆς Ἠθικῆς τῆς Γερουσίας καὶ ὁλοκλήρου τοῦ Τύπου.

Πρὸ ὀλίγων, μόλις μηνῶν, ἡ ἐκλογὴ τοῦ Ρεπουμπλικάνου γερουσιαστοῦ Ἔδουαρδ Μπρούκ, ἐθεωρεῖτο ἀπολύτως βεβαία καὶ κατὰ τὰς ἐφετεινὰς ἐκλογάς. Σήμερον, αἱ ἀποκαλύψεις τῆς ἐπὶ 31 ἔτη συζύγου του, κατὰ τὸ διαζύγιόν των, ἔχουν κλονίσει σημαντικῶς τὴν θέσιν του.

Ἡ Τζόαν, σύζυγος τοῦ Ἔδουαρδ Κέννεντυ, ζῇ εἰς τὴν Βοστώνην, χωριστὰ ἀπὸ τὸν σύζυγόν της καὶ ὁμιλεῖ ἀπεριφράστως περὶ τῶν συζυγικῶν της προβλημάτων καὶ περὶ τῆς προσπαθείας της νὰ θεραπευθῇ ἀπὸ τὸν ἀλκοολισμόν.

Ἀκόμη καὶ ἡ Πὰτ Νίξον, ἄλλοτε Πρώτη Κυρία τῶν ΗΠΑ, ἡ ὁποία δὲν ἐσυνήθιζε νὰ ἀποκαλύπτη δημοσίᾳ τὰ προσωπικά της προβλήματα, ἔχει ἀρχίσει νὰ ὁμιλῇ διὰ τὰς ἀπογοητεύσεις, τὰς ὁποίας ἐδοκίμασεν ὡς σύζυγος πολιτικοῦ.

Ἡ νέα τάσις ἐγωϊσμοῦ, ἡ ὁποία ἔχει καταλάβει τὰς συζύγους τῶν πολιτικῶν ἔχει δημιουργήσει δυσχερείας εἰς τὰς συζυγικάς των σχέσεις. Ὁ ἀριθμὸς τῶν διαζυγίων των αὐξάνεται, ἀκόμη δὲ καὶ ὅταν ἡ ἔντασις δὲν ὁδηγεῖ εἰς τὸ διαζύγιον, ἐντείνει τὸ ἄγχος τῶν συζύγων καὶ δυσχεραίνει τὴν ἐργασίαν των ὡς πολιτικῶν.

Τὸ φαινόμενον ὀφείλεται, ἐν μέρει, εἰς τὴν ἀλλαγὴν τῆς κοινωνικῆς θέσεως τῆς γυναικός.

«Τὸ κίνημα τῆς γυναικείας χειραφετήσεως, μᾶς ἔχει κάμει ἐλευθέρας νὰ ἐκφράζωμεν αὐτὸ ποὺ σκεπτόμεθα καὶ νὰ ἀντιδροῦμεν ὅταν καταπιεζώμεθα», λέγει ἡ σύζυγος ἑνὸς γερουσιαστοῦ.

Πέραν τούτου, ἡ διάδοσις τοῦ γυναικείου κινήματος ἔρχεται εἰς μίαν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν αἱ ἀπαιτήσεις τοῦ κοινοῦ ἀπὸ τοὺς πολιτικοὺς καὶ τὰς οἰκογενείας των εἶναι τόσον μεγάλαι ὅσον δὲν ἦσαν ποτὲ ἄλλοτε.

Ὑπάρχουν, ὅμως, καὶ ἐξαιρέσεις. Εἶναι αἱ σύζυγοι αἱ ὁποῖαι δὲν ἀκολουθοῦν τοὺς συζύγους των εἰς τὴν πολιτικὴν των ζωήν, ἀλλὰ διατηροῦν τὴν οἰκίαν καὶ τὰ τέκνα των μακρὰν τῆς Οὐάσιγκτων, συνεχίζουσαι τὴν ζωήν των μακρὰν τοῦ συζύγου των. Μία τοιαύτη ἐξαίρεσις εἶναι ἡ Τζόαν Μονταίηλ, σύζυγος τοῦ Ἀμερικανοῦ Ἀντιπροέδρου, ἡ ὁποία συνεχίζει τὴν σταδιοδρομίαν της ὡς κριτικοῦ τῆς Τέχνης. Μία ἄλλη εἶναι ἡ Σύλβια Πανέττα, σύζυγος τοῦ βουλευτοῦ Λεὸν Πανέττα, ἡ ὁποία ἐξακολουθεῖ νὰ διαμένῃ μετὰ τῶν τέκνων της εἰς τὸ Μοντερέυ, ὅπου ὁ σύζυγός της ἔρχεται τὸ Σαββατοκύριακα.

«Οἱ χωρισμοὶ εἶναι σήμερον δι' ὅλην τὴν οἰκογένειαν», λέγει ἡ κ. Πανέττα. Ἀλλὰ εἶναι καλλίτερον ἔτσι. Ἐδῶ ἔχω τὸ αἴσθημα τῆς μονιμότητος καὶ ὅτι ζῶ τὴν ἰδικήν μου ζωήν».

«Συνήθως, ἡ προσωπικότης τῆς συζύγου ἑνὸς πολιτικοῦ καταποντίζεται ἀπὸ τὴν προσωπικότητα καὶ τὴν σταδιοδρομίαν τοῦ συζύγου της», λέγει ἡ 30έτις σύζυγος ἑνὸς γερουσιαστοῦ. «Συνήθως, εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ μὴ εἶναι παρὰ μόνον ἕν ἐξάρτημα τοῦ συζύγου της. Ἐγώ, προσωπικῶς, ἔχω τόσον συνηθίσει νὰ μὲ συνιστοῦν ὡς σύζυγον τοῦ τάδε Γερουσιαστοῦ ὥστε, ὅταν κάποιος μὲ ἀποκαλεῖ μὲ τὸ ἰδικόν μου ὄνομα, νομίζω ὅτι ἀποτείνεται εἰς ἄλλο πρόσωπον».

ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΜΕΝΟ ΣΕΡΒΙΣ
FIAT-SIMCA
ΝΙΚ. ΒΟΥΚΕΛΑΤΟΣ
ΕΛΛΗΝΟΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΟΥ 6, — ΤΗΛ. 420-689
ΠΑΤΡΑΙ

Θ.Σ.
ΦΩΤΟΤΣΙΓΚΟΓΡΑΦΕΙΟ
κλισσε παντος τυπου σε τιμη γνωριμιας
ΠΑΤΡΑΙ
τηλ. 223.296
αγ. ανδρεου 55
(εντος στοας)
Θ. ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΗΔΕΙΑΙ

Τὸν πολυαγαπημένον μας, σύζυγον, πατέρα καὶ παπποῦ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΝ Γ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΝ

ΤΕΩΣ ΝΟΜΙΑΤΡΟΝ Ν. ΑΧΑΪΑΣ

θανόντα χθὲς κηδεύομεν σήμερον Σάββατον καὶ ὥραν 4ην μ.μ. ἐκ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Μητροπόλεως.
Ἡ σύζυγος: Μάκια. Τὰ τέκνα: Κικίτσα καὶ Κώστας Γιαννικόπουλος, Ἰωάννης καὶ Νατάσσα Γιαννοπούλου, [illegible]ρι Καραμέρου. Οἱ ἔγγονοι: Ἔλυα, Κων)νος καὶ Γιῶργος. Οἱ λοιποὶ συγγενεῖς.

Γραφεῖον Τελετῶν ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΧΑΡΙΤΑΤΟΥ Κορίνθου 262 — Βότση τηλ. 277-760, 271-033.

Τὴν λατρευτή μας μητέρα, ἀδελφή, μάμμη καὶ θεία

ΕΛΕΝΗ χήρα ΕΥΑΓΓ. ΚΟΣΜΑΤΟΥ

(ΕΤΩΝ 84)

θανοῦσα κηδεύομε σήμερα Σάββατο καὶ ὥρα 4.30 μ.μ. ἀπὸ τὴν οἰκία μας 12ου Συντάγματος 6. (Ἡ νεκρώσιμος [illegible] ἡ ταφὴ στὸ Β΄ Νεκροταφεῖο Παναγίας Ἀλεξιωτίσσης).
Τὰ τέκνα: Μαρία καὶ